

Årsberetning 2009
Dansklærerforeningen
Sektionen for stx og hf

1. Indledning
2. Status på dansk – et fag under pres?
3. Læreplansjusteringer
4. Skriftlighed
5. Den danske stil
6. Det danske sprog (Sprog til tiden)
7. Sprogkonference
8. Efteruddannelsen
9. Udgivelser og bogudvalg
10. Nye medlemmer
11. Dansk Noter
12. Samarbejder
13. Nordisk samarbejde
14. Kassererberetning

1. Indledning

Denne årsberetning afspejler arbejdet i bestyrelsen for Dansklærerforeningen/G. Ud over de elementer der direkte fremgår af årsberetningen, har bestyrelsen løbende holdt sig orienteret om emner af uddannelsespolitisk karakter generelt og emner af rent danskfaglig karakter. Bestyrelsen har i diverse medier søgt at sætte fagets interesser på dagsordenen i offentligheden.

Flere afsnit i årsberetningen har ikke kun en afrapporterende karakter, men rummer elementer af mere diskuterende karakter. Bestyrelsen mener at danskfaget befinder sig i en situation hvor en række elementer i faget bør debatteres. Dette forsøger årsberetningen også at lægge op til.

2. Status på dansk – et fag under pres

Bestyrelsen er ikke i tvivl om at danskfaget i stadig højere grad er et fag under pres. Efter justeringer omkring påsken 2009 – hvor vi havde håbet at man ville tage hensyn til diverse indstillinger fra de danskfaglige miljøer - er dette blevet forstærket. Konkret kan presset ses ved at man stadig ikke kan tage udgangspunkt i dansk i studieretningsprojektet på stx, på hf er historieopgaven blevet genetableret, men det er danskopgaven ikke, på hf kan dansk ikke længere være med i eksamensprojektet (der lægges ind i kultur- og samfundsfagsgruppen), og ikke mindst kommer skriftlig dansk udtræk på stx. Dansk har været det centrale kundskabs- og dannelsesfag i de gymnasiale uddannelser. Sådan er det ikke længere.

Efter reformen 2005 er der kommet nye elementer ind i danskfaget, og nogle elementer er blevet kraftigt opprioriteret. Det gælder i særlig høj grad det sproglige stofområde. Det mediemæssige stofområde er blevet mere forpligtende og præciseret end tidligere. Hermed styrkes danskfaget, det gøres tidssvarende, og det er kundskabsmæssige opgaver der er af stor vigtighed for eleverne og kursisterne. Imidlertid er udfordringen at undgå at dansk udvikler sig til et rent kundskabsfag. Dansk kan blive et meget funktionelt fag hvor elever og kursister lærer en række formelle ting der alene tænkes nyttige i andre sammenhænge. Risikoen er at danskfagets dannelsesaspekt nedtones kraftigt. Det gælder især prioriteringen af de oplevelser og indsigter som arbejdet med skønlitteratur kan give. Vi oplever at litteraturen er under pres i gymnasiet – som den også er i samfundet som helhed. Før reformen definerede dansk sig i høj grad som et litteraturfag. Spørgsmålet er i hvor høj grad vi kan blive ved med det. Man kan – lidt kættersk måske – spørge om hvor meget vi skal holde fast i litteraturen. Og hvis vi skal holde fast i litteraturen, må vi kunne argumentere for at litteraturen kan noget særligt. Noget man ikke kan finde andre steder. Og vi skal overveje og diskutere *hvordan* der skal undervises i litteratur.

I Information d. 30. oktober 2008 bliver den amerikanske litteraturforsker Harold Bloom citeret for at sige: "I denne "informationsalder", tv-skærmens og computerskærmens alder, er funktionel analfabetisme meget udbredt. Og dyb læsning er meget begrænset. Vi lever i en verden, hvor de, der skal forestille at være belæste, læser mindre. (...) Man kan ikke tænke, hvis man ikke har læst intelligent litteratur og læst den dybt. Erkendelse er afhængig af hukommelse. Og det man husker, bør være det bedste, der er blevet tænkt, sagt og læst. Så simpelt er det." Mon ikke det overvejende flertal af dansklærere langt hen ad vejen deler denne holdning? Vældig mange dansklærere

opfatter sig som undervisere i litteratur, og for langt de fleste har uddannelsen også primært stået på litteratur – litteraturanalyse og -tolkning, litterære metoder, litteraturhistorie osv. Vi opfatter litteraturen som et vigtigt element i det at blive menneske. Litteraturen åbner andre verdener end vi direkte har adgang til, litteraturen anlægger andre vinkler på verden og virkeligheden, litteraturen åbner for en større sproglig verden osv. (enhver dansklærer vil kunne fortsætte argumenterne).

Som dansklærere har vi varetaget et dannelsesprojekt med den gode litteratur i centrum. Litteraturen kan være med til at give elever og kursister oplevelser, viden, indsigt osv. Men måske er tiden løbet fra dette projekt. Man kan tolke hele kanonprojektet som et udslag af dette. ”Den gode litteratur” er ikke længere indlysende og skal derfor beskyttes og bevares som når noget tabt sættes på museum.

Vi lever i en medialiseret kultur hvor mediemulighederne er utallige og under stadig og hastig forandring. En fast sammenhængende dansk kultur lever vi ikke længere i (hvis vi nogensinde har gjort det!). Hvordan stiller det os som dansklærere der underviser i – og meget gerne vil undervise i – litteratur? Et svar på dette er vanskeligt at give. Men det er vigtigt at stille spørgsmålet. Skal vi nytænke måden at gribe litteraturundervisningen an på? Skal biografisk stof fx i højere grad inddrages? I meget af den nyere litteratur foregår der en leg med identiteter, sandhed og fiktion. Noget lignende foregår fx på Facebook og i andre sociale medier hvor mange mennesker i dag lægger meget tid og energi. En række af disse spørgsmål var i fokus på Dansklærerforeningen/G's årsmøde 2008. Her stillede Hans Hauge spørgsmålet ”hvorfors læser vi (dansk) litteratur?”. Og svaret her var at (dansk) litteratur ikke bidrager med nyttige kundskaber man ikke – på lettere vis! – kan opnå andre steder. (Se i øvrigt Dansk Noter 4 2008) Spørgsmålet er om vi som dansklærere er enige i dette. Og – hvis det er situationen – om det er en situation vi synes er acceptabel. Har danskfaget ikke – stadig – en vigtig dannelsesmæssig opgave?

3. Læreplansjusteringer

Efterhånden som de nye danskfag (på stx og hf) efter reformen har udfoldet sig, er det blevet stadig mere klart at dansk er et meget fyldigt fag. De nye danskfag rummer mange elementer der skal undervises i. Og mange af elementerne er nye eller forholdsvis nye for en hel del dansklærere. Man har derfor snakket om at der er stoftrængsel i danskfaget. Der er behov for at forsøge at nedtone stofmængden. Dette er imidlertid ikke nogen helt nem opgave. Samtidig med at vi mener at der er meget stof der skal nås, mener vi at det er vigtigt stof. Spørgsmålet er derfor hvordan vi afhjælper oplevelsen af stoftrængsel, samtidig med at vi ikke reducerer danskfaget. Dette har været drøftet på en række bestyrelsesmøder, det har været drøftet med fagkonsulenten, og det har været hovedemnet på et møde i Fagligt Forum under Undervisningsministeriet i marts 2009.

På bestyrelsesmøde den. 5. juni 2009 arbejdede vi os frem til følgende forslag som gælder begge uddannelser:

- Vi ønsker at læreplanerne bliver forenklet og får færre ”pinde”.
- Vi ønsker en tydeligere sammenhæng mellem faglige mål og kernestof.
- Vi ønsker en eksplicitering af fagets teori og metode.
- Vi ønsker at skriftlighed får et selvstændigt afsnit.

Faglige mål

Vi indstiller at der udarbejdes mere generaliserede mål der dækker alle stofområderne og overordnet udpeger målet med en danskfaglig undersøgelse, såvel en sproglig, en litterær som en mediemæssig. Det kunne være en præcisering af at faget arbejder med at undersøge teksters betydning, virkning og funktion samt en påpejning af at danskfaget udvikler de fire kernekompetencer (lytte, læse, skrive, tale). Vi opererer med et bredt og udvidet tekstbegreb. Rækkefølgen af pinde i de faglige mål kan diskuteres. Der bør ske en prioritering og en systematisering. Det er ikke hensigtsmæssigt at den metodisk bevidste analyse og fortolkning af tekster er placeret som om

den alene hører til det litterære stofområde. Vi mener endvidere at mediedelen af de faglige mål er ude af trit med områdets kernestof.

Indstillinger vedrørende kernestoffet

Det sproglige stofområde

Fagkonsulent Susan Mose har foreslået at kernestoffet under sprog får samme karakter af tekster som i de øvrige stofområder, og dette vil vi støtte. Det ville understrege hvad der er danskfaglig empiri. Det kunne således præciseres at sprogligt kernestof er sprogbrug, retorik og kommunikation i mundtlige såvel som skriftlige tekster fra fortid og nutid, og at sagtekster såvel som skønlitterære tekster kan indgå. Vi foreslår at sproghistorien kommer til at indgå som et sprogligt emne der kan vælges på linje med sprogfilosofi m.v. Vi foreslår at det præciseres at vi arbejder med både formidlingsskrivningens og den akademiske skrivnings skriftlige genrer.

Det litterære stofområde

Vi ønsker en forenkling af det litterære stofområde. Med en forenkling vil studieretningerne friere kunne tone danskfaget. Vi ønsker kanonkravene væk og at antallet af værker reduceres til seks i alt inkl. medieværket – et værk per semester. Beskrivelsen kunne indledes: *Via genre- og tema-læsning skabes et litteraturhistorisk overblik over de seneste 1.000 års litteratur inddelt i tre epoker: det førmoderne, det moderne, det postmoderne/nyeste tid.* Samtidig ville vi gerne understrege at læsningens formål også er læseglæde, oplevelse og udvikling.

Det mediemæssige stofområde

De faglige mål skal præciseres. Målene kunne formuleres som at eleverne skal dokumentere kendskab til og kunne forholde sig kritisk til det moderne medielandskab. De skal kunne analysere og vurdere teksters kommunikative sammenhæng samt mediets rolle i kommunikationen. Der kunne, inden pindene, tilføjes en indledning der præciserer områdets problematikker og beskriver stoffet som en variation af genrer hvis spændvidde vil vise forholdet mellem fakta og fiktion, mellem de traditionelle medier og nye elektroniske medier, mellem nyheder og dokumentar, mellem billede og tekst.

De skriftlige genrer

Vi ønsker at der bliver en ekspliciteret sammenhæng mellem de faglige mål og de skriftlige opgaver. Dette kunne opnås ved at give skriftlighed et selvstændigt afsnit i læreplanen med en angivel-

se af de skriftlige kompetencer og mål man ønsker at opnå. Vi ønsker at gøre eksamensgenren "litterær artikel" bredere og ændre benævnelsen til fx "faglig artikel" eller "analyserende artikel" for på den måde at give mulighed for at stille opgaver i et bredere tekst- og genreperspektiv med inddragelse af alle tre stofområder som empiri.

4. Skriftlighed

I marts 2008 og 2009 offentliggjorde evalueringsinstituttet EVA evalueringsrapporter om dansk på henholdsvis hf og stx. Markant i begge rapporter er at det ikke går alt for godt med elevers og kursisters skriftlighed. I rapporten om hf hedder det at 73 % af de skriftlige censorer vurderer at niveauet i besvarelserne slet ikke eller kun i mindre grad lever op til målet om at kursisterne skal kunne udtrykke sig præcist, nuanceret og personligt. Og en stor andel af lærere og censorer vurderer at målene vedrørende skriftlighed, grammatik og sproglig iagttagelse er svære at opfylde. På stx vurderer 64 % af lærerne at det er svært eller overvejende svært at få eleverne til at udtrykke sig præcist, nuanceret og personligt, og 61 % mener at det er svært eller overvejende svært at sætte eleverne i stand til at dokumentere indblik i sprogets opbygning og beherske grammatikkens og stilistikkens grundlæggende terminologi.

I en nyligt offentliggjort rapport fra SDU, under ledelse af professor Ellen Krogh, har en gruppe forskere undersøgt, hvordan det står til med skriftligheden i gymnasiet. Konklusionerne i rapporten er ikke mere opmuntrende. Sammenfattende hedder det: *ny skriftlighed er langt fra implementeret i gymnasiet. Selvom der samlet betragtet er tildelt mere elevtid til det skriftlige arbejde efter reformen, er der på meget få gymnasier en kurs, progression eller et overblik over hvordan eleverne trænes i skriftlighed. Eleverne trænes isoleret i fagenes eksamensgenrer, og det står sløjt til med den kreative dimension og en bred introduktion til de skriftlige udtryk.*

Moderne skrivning er ikke længere blot danskfagets essay eller de tunge akademiske genrer, det er i lige så høj grad "bullets-skrivning" og korte, opsamlende former. I Dansk lærerforening er vi glade for det nye fokus på genreskrivning i danskfagets eksamensopgaver. Dette er med til at skærpe fokus på at al skrivning foregår i en konkret kommunikationssammenhæng, og at al skrivning har en bestemt målgruppe. Men hvis eleverne skal rustes til de moderne kommunikationsformer, skal skriftlighedstræningen favne bredere og koordineres bedre. Vi må fortsat undersøge

og afprøve god skriftlighedstræning. Vigtigt er fokus på skriveprocessen og vejledningen undervejs i skrivningen som giver fokuseret træning i delkompetencer og tvinger eleverne ud i flere tekstrevisioner. Rammerne for skrivning i gymnasiet og hf bør indrettes bedre så der skabes større sammenhæng for eleverne og fagene og lærerne bruger hinandens ressourcer. Derfor foreslår Dansk lærerforenings bestyrelse at:

- a) koordineringen af skriftlighed skal sikres ved at det gøres obligatorisk at alle skoler udpeger en skriftlighedskordinator som kan sikre et mål for skriftlighedstræningen, og at alle fag bidrager til indsatsen for skriftlighed
- b) at der tildes mere uddannelsestid til samlede skriftlighedsforløb som kan supplere skriftlighedsforløbet i 1.g
- c) at der gives elevtid der målrettes processkrivning.

Den samlede pulje til elevtid er fuldt tilstrækkelig som den er, men blandt andet afgivelsen af elevtid i dansk til AT er havnet i et "ingenmandsland", hvor træningen i skriftlighed er tilfældig og uforkuseret. Den elevtid som med reformen blev "taget" fra fagene, må gives tilbage i forløb som understøtter de tre ovennævnte forslag, så den brede skrivning styrkes og koordineringen sikres.

Det ville være naturligt at lade en ny og målrettet indsats for skriftligheden tage afsæt i danskfaget hvor de skrivepedagogiske kompetencer allerede findes, men opgaven skal bæres på mange skuldre. Vi er i Dansk lærerforeningen meget optaget af at danskfaget skal spille en aktiv rolle i en mere målrettet koordinering af den skriftlige indsats på stx og hf. Vi har afholdt meget velbesøgte kurser i skriftlighed, og vi holder hen over foråret et seminar, og vi vil være aktive i diskussionerne om skriftlighed når læreplansjusteringerne kommer hen over efteråret. Følg med i vores anbefalinger på Dansk.dk og på EMU'en og deltag som medlem også gerne i hvad foreningen skal mene om skriftlighed!

Skriftlighedsseminar på Ørestad Gymnasium 20.09.09

Den 20. september 2009 afholdt bestyrelsen ved Birgitte Darger og Anders Pors et skriftlighedsseminar. Her deltog en række forskere og andre fagpersoner der har forsket i og sat fokus på skriftlighed. Det blev fremhævet flere gange at skriftligheden i gymnasiet må tænkes bredere end fagenes eksamensgenrer hvis eleverne skal motiveres for at skrive, jf. "ny skriftlighed".

- 1) Et nøgleord er arbejde med publicerings- og autentiske skrivegenrer i undervisningen.
- 2) Skriftligheden må søge mod den skrivekultur, fx skrivningen i nye medier, og de skrivekompetencer eleverne kommer med inden de møder skolens institutionelle rammer for skrivningen. Åbne de strenge genrekrav. (Fremhævet som et område for udviklingsprojekter).
- 3) Eleverne kommer med en skriftlig ressource som skal anvendes i undervisningen.
- 4) En mulighed for at få de autentiske genrer ind i undervisningen er at tænke i nogle grund-/basisgenrer for den fælles skrivning. Svenske, australske forskere har forsket meget i grund-/basisgenrer.

Målet er for god skrivning?:

Paradoks: Vi lever i en tid hvor der skrives enormt meget uden at der er særlig meget skriftlighed.

- 1) Rapporter om skriftligheden i den danske hf-stil fastslår at eleverne har store problemer med simpel syntaks, kohærens og genrernes sproghandlinger.
- 2) Er eleverne blevet dårligere skrivere? Vi ved det ikke! (Fremhævet som et område for udviklingsprojekter).
- 3) Den gode skriveundervisning gør eleverne i stand til at opfylde fagets genrekrav og kunne henvende sig klart mod en bestemt modtager.
- 4) Det er svært at opstille generelle mål for skriftligheden. Elevgruppen er meget uensartet og kræver faglig diversitet i skriveundervisningen. Screening af elevernes faglige evner en mulighed man kan overveje.
- 5) Synopsen er blevet en kæmpe genre, et vigtigt spørgsmål er hvad synopsen gør ved skriftligheden.

Danskfagets rolle i elevernes generelle udvikling af skriftlige kompetencer

- 1) Danskfagets rolle i ansvaret for skriftligheden i gymnasiet og generelt er svækket og under pres. Eksemplerne er mange, men fx blev der genindført en historieopgave på hf og ikke en danskopgave.
- 2) Danskfaget skal mere klart formulere hvad faget kan i forhold til at træne eleverne i de generelle skrivekompetencer.
- 3) Andre fag træner også elevernes skriftlighed, men retter i højere grad faglig diskurs end det sker i danskfaget.
- 4) Dan sklærerne skal lære hvordan der skrives i andre fag og lave fælles skriveprojekter med andre faglærere. (Fremhævet som et område for udviklingsprojekter).
- 5) En væsentlig forskel på den humanistiske skrivning og den naturvidenskabelige er at i humaniora ligger konteksten i selve teksten. Den skal etableres i selve sproghandlingen. Det gælder fx ikke fysikrapporten.
- 6) Studieretningsgymnasiet ikke fuldt implementeret. Skriftligheden kunne være det der bærer igennem og toner fagene.
- 7) Ræsonnerende skrivning kan tage udgangspunkt i danskfaget og danne baggrund for en fællesskrivning på tværs af fag.

5. Skriftlig dansk

Den 7. maj var landets næsten 20.000 3.g'ere til studentereksamen i dansk stil. Men som et resultat af forliget om justeringer af gymnasireformen vil denne prøve fremover ikke være obligatorisk for alle. Den skriftlige danskprøve kommer med i det generelle udtræk som afgør hvem der skal op i hvad.

Dansklærerforeningen/G mener at det er et markant og alvorligt tab at eksamen i skriftlig dansk ikke længere er obligatorisk. En skriftlig eksamen for alle symboliserede og betød at skriftligheden på dansk er vigtig for alle. Hvilken betydning udtrækket får, er naturligvis svært at sige. Kan man fx forestille sig at elever begynder at kalkulere med ikke at skulle op i skriftlig dansk og derfor nedprioriterer den skriftlige dimension af faget? Har den skriftlige årskarakter en betydning? Eller er

sandsynligheden for dette så lille at det vil være de færreste der foretager sådanne kalkulationer?
Mister skriftlig dansk status?

Det at gå til eksamen i skriftlig fremstilling i dansk har været en fast del af en studentereksamen gennem generationer. Men fremover skal antallet af eksamener der indgår i en studentereksamen, reduceres fra 11 til ni, og danskprøven vil komme med i den almindelige lodtrækning.

Reglerne er skruet sammen på en måde at alle skal op ni gange, heraf skal mindst tre prøver være mundtlige og mindst tre være skriftlige. Herudover skal alle op i enten mundtlig eller skriftlig dansk – eller evt. begge dele. Dem der ikke kommer op i skriftlig dansk, vil altså som minimum komme til mundtlig eksamen i faget.

De nye regler gælder fra eksamen 2010.

Formålet med ændringen er at afkorte eksamensperioden og at udnytte den sparede tid til mere undervisning. De forskellige evalueringer af reformen viser at fagene har svært ved at indfri de høje faglige ambitioner og generelt gerne vil have mere undervisningstid.

Flere evalueringer viser problemer med det skriftlige arbejde i de gymnasiale uddannelser, ikke specielt i dansk, men i det hele taget. Skrivning er en helt afgørende studiekompetence i alle fag, men med de tværfaglige samarbejder i det nye gymnasium har der for mange elever været tvivl om hvilket fag der stod med det overordnede ansvar for den skriftlige formidling.

Dansklærerne kan og vil efter bestyrelsens mening gerne påtage sig dette ansvar. Danskfaget er det naturlige sted at lære at skrive. Det er det fag som har sproget og selve det at formulere sig som sin kernefaglighed.

Spørgsmålet er om det kan vendes til noget frugtbart at det fremover ikke er alle elever der skal op i dansk stil til studentereksamen. Øget tid til at træne skriftligheden kan vise sig at betyde mere end den skriftlige eksamen i sig selv. Men det kræver at de frigjorte midler bruges til skriveundervisning og at det samlede arbejde med skriftligheden i gymnasiet bliver mere velovervejet og målrettet.

7. Det danske sprog (Sprog til tiden)

I de senere år har der været en del fokus på det danske sprog. Dansk Folkeparti har fremlagt et lovudkast med henblik på at værne om og bevare det danske sprog. Og Kulturministeriet udsendte i foråret 2008 rapporten *Sprog til tiden*. Denne resulterede i en sprogkonference under ministeriet i oktober 2009. Her havde Dansk Lærerforening lejlighed til at holde et indlæg. Endvidere har sproget de senere år været et særligt fokusområde for Dansk Lærerforening (sammen med danselse).

G-bestyrelsen støtter forslaget fra Dansk Sprognævn om en sprogpolitik der sikrer dansk som undervisningssprog på de relevante videregående uddannelser. Det er vigtigt at dansk fastholdes som undervisningssprog hvor det er relevant. Undervisningen på modersmålet nuancerer de faglige diskussioner, gør forskningen umiddelbart tilgængelig for lægfolk og højner i mange tilfælde abstraktionsniveauet i undervisningen. G-bestyrelsen mener i den forbindelse at det er vigtigt at fastholde et stærkt danskfag i folkeskolen og i ungdomsuddannelserne hvis man vil sikre at modersmålet er centralt i de videregående uddannelser. Derfor bør det fx fortsat være muligt at kunne skrive større skriftlige opgaver i faget dansk i gymnasiet. Dansk er det eneste fag hvori man systematisk forholder sig til sprog, formidling og akademisk skrivning. Denne faglighed kan komme langt bedre i spil hvis den kan integreres med elevens øvrige fag, og vi mener som dansklærere at det vil synliggøre de dannelses- og studieforberedende kompetencer som dansk kan bidrage med.

Andetsprogsproblematikken

G-bestyrelsen støtter meget alle tiltag der kan styrke modersmålsundervisningen i folkeskolen og i ungdomsuddannelserne. Der er et stort behov for at have fokus på modersmålsundervisning; det styrker tilegnelsen af fremmedsprogedes tilegnelse af dansk og løfter niveauet i indlæringen. Sproglig variation er en ressource der skaber tolerance mellem sprogbrugere og gør sproget smidigt og udvikler en sproglig kreativitet.

Det nordiske sprogfællesskab

Bestyrelsen har diskuteret om det nordiske sprogfællesskab skal prioriteres som et særligt indsatsområde. Der er mange områder der skal varetages i danskfaget, og spørgsmålet er om det nordiske skal have særlig opmærksomhed i en globaliseret tid.

Vi ser det nordiske sprogfællesskab som en styrke i en globaliseret verden som skal prioriteres i danskfagets læreplan under behandlingen af sproghistorie. Det nordiske er stadig en let adgang til et stort sprogfællesskab hvor det med en lille indsats er muligt at kommunikere på modersmålet med mange.

Glæden ved sproget

I G-bestyrelsen støtter vi meget initiativer der kan styrke "glæden ved sproget". Vi oplever at sproget på mange måder har fået et løft med den nye læreplan for dansk i gymnasiet, men at den sproglige kreativitet hele tiden skal stimuleres i undervisningen, så glæden og fordelene ved modersmålet dyrkes. Vi støtter endvidere forslaget i "Sprog til tiden" om en sprogets dag og vil gerne være initiativtager til et sådant arrangement hvor bl.a. danskeleverne kan opleve glæden ved sproget.

8. Sprogkonference

Den 26. februar 2009 afholdt DanskLærerforeningen en sprogkonference i Den Sorte Diamant i København. Udgangspunktet for sprogkonferencen var at DanskLærerforeningen gerne ville sætte fokus på sproget. DanskLærerforeningen vil gerne offensivt deltage i en debat om sproget. Vores holdning er at man skal passe på med at indsnævre sproget, de sproglige udtryk, de sproglige betydninger osv. Derfor ville vi med sprogkonferencen – *Det rum[me]lige sprog* – gerne vise den sproglige mangfoldighed. Dette skete med en række indlæg af personer der på forskellig vis forholder sig til og arbejder med sproget. Det blev en række spændende og meget forskelligartede indlæg. Indlæggene kan læses i udgivelsen *Det rum[me]lige sprog* der er udgivet på DanskLærerforeningens Forlag.

9. Efteruddannelse

De skolebaserede kurser 2009

Vi har med kursusudbuddet på de skolebaserede kurser 2009 forsøgt at ramme bredt inden for fagets tre stofområder. Der har både været kurser der rettede sig snævert mod emner inden for stofområderne, men også kurser der er gået på tværs af stofområderne. Som noget nyt har vi haft kurser der er knyttet til noget af det faglige udviklingsarbejde bestyrelsen er en del af. For eksempel kurserne om danskfagets metode og skriftlighed.

Antallet af afholdte kurser og kursusdeltagere har været større end tilfældet var sidste år. I alt har 65 skoler med til sammen 754 deltagere været på de skolebaserede kurser i 2009. Det er glædeligt at konstatere. Vi har ikke præcise forklaringer på hvorfor antallet af kursusdeltagere falder og stiger fra år til år. Det stigende antal deltagere på de skolebaserede kurser 2009 har givet et økonomisk overskud som gør det muligt at sænke kursussen for næste års skolebaserede kurser (2010) hvilket forhåbentligt vil skabe mulighed for at endnu flere dansklærere kommer på kursus i 2010.

Tilfredsheden med indholdet og afholdelsen er overvejende stor. Der er enkelte skoler som har rettet en særlig kritik mod enten indholdet eller afholdelsen af bestemte kurser, men det helt overvejende indtryk er positive tilbagemeldinger fra kursusdeltagerne i evalueringerne. Der er dog flere der kommenterer på antallet af foredragsholdere på de enkelte moduler. Tre foredragsholdere på en dag bliver for kompakt og koncentreret, mener flere. Det har vi forsøgt at tage højde for i sammensætningen af moduler for kurserne 2010. Der er flere moduler med kun to oplægs- holdere, og nogle kurser indeholder også øvelser.

10. Udgivelser og bogudvalg

Bestyrelsen samarbejder med Daneklærerforeningens Forlag om kommende udgivelser. Medlemmer af bestyrelsen er konsulenter på alle forlagets bøger og bidrager til at bøgerne har relation til den daglige undervisningspraksis. I det sidste år har vi diskuteret udgivelser til de nye stofområder i faget og om hvorvidt bøger der alene er lærerhenvendte fortsat er interessante for medlemmerne. Digitale lærebøger er et område som vi overvejer betydningen af, og vi følger med i udviklingen.

11. Status på foreningen og medlemmerne

Bestyrelsen har til stadig fokus på antallet af medlemmer i Daneklærerforeningen/G (såvel som i Daneklærerforeningen som helhed). For blot få år siden kunne vi i gymnasiesektionen bryste og af at have en ret høj organisationsprocent. De sidste par år har bestyrelsen taget forskellige initiativer for at få nye medlemmer – og for at fastholde nuværende medlemmer. Det årlige brev fra bestyrelsen til skolernes fagrepræsentanter var vedlagt et eksemplar af Dansk Noter som vi håber vil kunne friste nye lærere. Vi vedlagde også fem spørgsmål om forventningerne til en faglig forening som vi håber lærerne vil tænke over, diskutere og svare på.

Som et eksperiment har vi oprettet gruppen ”Daneklærerforeningen/G på Facebook” for at se om et sted som det vil kunne give hurtig og levende debat og informationsudveksling mellem dansk-lærerne og mellem Daneklærerforening og medlemmerne.

Hvad skal der til for at være en tidssvarende faglig forening? Det diskuterer vi i bestyrelsen, og i Daneklærerforeningens fællesforening er der stillet forslag om en ny ordning for medlemskab, bogpakke og kontingent. Mange kender Daneklærerforeningen som en forening man er medlem af ved at købe en bogpakke. Forslaget indebærer at forbindelsen mellem medlemskab og bogpakke ophæves for at opnå en større valgfrihed for medlemmerne. Samtidig overvejer vi hvad et lavere kontingent vil betyde, og om det vil gøre foreningen mere tiltrækkende for nye lærere. Et lavere kontingent vil ikke betyde et lavere aktivitetsniveau, men vil være et forsøg på at trække flere til og dermed sikre samme indtægter.

12. Dansk Noter

Hovedmålet for Dansk Noters redaktion er at være danskfaglig spydspids, danskfagligt opdaterende og debatterende. Andre må bedømme om redaktionens arbejde med dette lykkes, men under alle omstændigheder sætter vi en ære i både at være et fagligt tidsskrift der kan rykke ved faget og de faglige diskussioner og være så bredt dækkende at det kan have interesse for andre end de der underviser i gymnasiet og hf.

Vi arbejder med temaer, og der udgives fire temanumre hvert år. Temaerne besluttes i en vekselvirkning mellem faglig relevans og nødvendighed og af og til redaktionens egen lyst til at beskæftige sig med et bestemt område.

I 2008 var temanumrene koncentreret om tendenser i den nyere litteratur og litteraturundervisningen, bortset fra Dansk Noter 1 2008, der havde eksamen som tema.

I 2009 er der foreløbig udkommet to numre, et om kanon set i et nordisk perspektiv og et om politisk litteratur. Det sidstnævnte er et eksempel på et "lystnummer".

Redaktionen mødes fire gange om året til redaktionsmøde, det ene eller to af møderne er weekendmøder hvor den overordnede planlægning for det kommende år og de kommende numre foregår. Det øvrige redaktionelle arbejde foregår elektronisk. Redaktion består af såvel interne (fra bestyrelsen/G) som eksterne medlemmer og er derfor en afspejling af både bestyrelsens holdninger og almindelige medlemmers faglige synspunkter.

Dansk Noter på hjemmesiden er nu etableret i bladformat, et tiltag redaktionen er meget glad for. På hjemmesiden findes også forslag til tekster m.v. der kan anvendes i forbindelse med nogle af artiklernes emner. Vi arbejder fortsat på i samarbejde med Dansk Lærereforeningens Hus at udbygge den digitale del af Dansk Noter så den bliver en levende del af bladet.

13. Samarbejder

UNI-netværk

Bestyrelsen har et samarbejde med danskstudierne ved de forskellige universiteter. En del af samarbejdet består af årlige møder mellem bestyrelsen, regionsrepræsentanter, fagkonsulenten og repræsentanter fra danskstudierne. UNI-netværket giver Daneklærerforeningen/G mulighed for at holde sig a jour med hvad der foregår på universiteternes danskstudier. Dette kan evt. åbne for kursusudbud, medlemsmøder og bogudgivelser. Endvidere giver UNI-netværket universiteterne mulighed for at få informationer om hvad der rører sig blandt daneklærere på gymnasialt niveau.

Nordisk samarbejde

Det umistelige

Om Daneklærerforeningens engagement i det nordiske samarbejde: netværk for modersmåslærere i et nordisk sprog, *Nordspråk*.

I 1996 udarbejdede en arbejdsgruppe under Nordisk Ministerråd en rapport om det nordiske sprogfællesskab, *Det umistelige*. I dag 13 år senere er den titel desværre endnu mere aktuell end tidligere – for det nordiske sprogfællesskab har det skidt. Færre forstår et nordiske nabosprog og færre holder fast i at tale et skandinavisk sprog når man mødes på tværs af de nordiske landegrænser. En konstatering som bl.a. professor **Niels Davidsen-Nielsen**, formand for Dansk Sprog-nævn fremhævede ved en konference i Nordens sprogråd i 2008. Set i lyset af denne konstatering er det naturligt at indsatsområdet for Nordplusprogrammet for 2009 til 2011 er ***Nordisk sprog- og kulturfællesskab – ideal eller realitet?***

Daneklærerforeningen og dermed også G-sektionen deltager med stor glæde i det nordiske netværk for de nordiske modersmålsfag: *Nordspråk*. Det er ikke sådan at vi alene gennem dette samarbejde kan redde det nordiske fællesskab – men der bliver her i særlig grad sat fokus på udvikling og muligheder for at understøtte bestræbelserne på at fastholde det nordiske sprogfællesskab gennem videre- og efteruddannelse af modersmåslærere i Norden.

Nordspråk, der arbejder under *NordPlus Nordisk sprog og kultur*, udvikler kurser for undervisere i de nordiske sprog, udgiver undervisningsmateriale og afholder konferencer på tværs af landegrænserne.

Nordspråks indsatsområder i 2009 – 2011 er:

- Sprog – udvikling af kommunikative kompetencer på et eller flere skandinaviske sprog, særligt fokus på lytteforståelse
- Nordisk kunst: film, design, litteratur (fx samtidsromanen), musik, sang
- Videreudvikling af nordisk didaktik
- Undervisningstraditioner og skole- og uddannelsesudvikling
- Ungdomskultur, herunder virtuelle platforme som mødested for nordiske unge
- Etablering af nordiske netværk inden for undervisning

Ved Nordspråks sidste arbejds møde i september 2008 i Uppsala blev det kommende års kurser og øvrige aktiviteter planlagt under kyndig ledelse af Lis Madsen, der er Nordspråks koordinator.

I 2009 har der indtil videre været gennemført fire kurser:

- På sporet af den nordiske børnelitteratur
- Nordspråks sommerkursus 2009: Det fantastiske i den nordiske fortælling
- Konference om tekst- og skrivekompetence i de nordiske ungdomsuddannelser
- Færøsk sprog, kultur og litteratur.

Også de nordiske tidsskrifter for modersmålsfagene er repræsenteret i det nordiske samarbejde og er en del af det årlige arbejds møde. Senest har samarbejdet her resulteret i temanumre om kanon i nordisk litteratur og om kanondebatten i Norden.

Nordspråk holder sit næste arbejds møde i september 2009

EKKO

Dansklærerforeningen har igennem en årrække haft et samarbejde med filmtidsskriftet EKKO. Samarbejdet har betydet at Dansklærerforeningen deltager i redaktionen af et årligt nummer af EKKO. Ideen med dette nummer har været at det skulle rumme undervisningsrelevante artikler, og i en række af numrene har der været vedlagt en DVD. Formalia i samarbejdet har været en treårig aftale. Den nuværende aftale udløber med dette kalenderår og skal derfor tages op til revision. Aftalen vil sandsynligvis blive forandret en del som følge af vedtagelsen af en ny bogpakkeordning.

LiteraturHaus

Vi har gennem en række år afholdt et arrangement i LiteraturHaus sammen med de afgangselever fra Forfatterskolen. Dette arrangement har vi i år lagt på hylden. I stedet har vi inviteret gymnasierne til en Strunge-eftermiddag i LiteraturHaus og Kapellet ved Assistens Kirkegård. Arrangementet er blevet annonceret i det årlige brev sendt til skolernes fagrepræsentanter, og der meldes om fulde huse. Vi vil fortsat holde kontakten til LiteraturHaus og fremover skabe lignende samarbejder.

14. Kassererberetning

Regnskab 2008

Indtægter

De samlede indtægter giver i 2008 et stort overskud på 586.357 kr. mod et overskud på 350.039 kr. i 2007. I forhold til budgettet er indtægterne højere hvilket skal forklares ved at der ikke var budgetteret med overskud på den sekundære drift.

Bruttofortjenesten er lavere end den budgetterede på 360.000 kr., nemlig 292.780 kr. hvilket er en lille stigning i forhold til 2007 hvor den var på 272.436 kr. Afvigelsen mellem budget og det realiserede resultat skal findes i at *kontingentindtægterne* er lidt lavere end forventet, og at udgifterne til *tidsskriftet Dansk Noter* er godt 45.000 kr. højere end budgetteret. Hvad angår **den sekundære drift** giver den i 2008 som nævnt et stort overskud på 293.577 kr. mod et overskud på 77.603 kr. i 2007. Dette skyldes såvel at den samlede *kursusvirksomhed* i 2008 har givet et overskud på 169.309 kr. (mod et underskud på 4.534 kr. i 2007), som at *udgivelsesvirksomheden* som består af stilesalg, er steget fra 82.137 kr. i 2007 til 124.268 kr. i 2008.

En årsag til overskuddet på kursusvirksomheden kan være at der i prisfastsættelsen af de skolebaserede kurser er beregnet udgifter til kursusadministrationen. Denne opbæres nu af fællesforeningen som en del af den samlede lønrefusion til Dansk Lærerforeningens Hus.

At kursusvirksomheden i de senere år har givet et stort overskud, kan forklares ved at salget er øget pga. reformen.

Udgifter

G-sektionen har i 2008 budgetteret med at bruge 40.000 kr. til **salgsomkostninger** og har brugt 48.860 kr. Hele beløbet er brugt til annoncer, reklame og pr.

Administrationsomkostninger er i 2008 væsentlig lavere end både budgetteret (280.000 kr.) og i 2007 (244.800 kr.). Samlet beløber udgifterne sig til 122.902 kr.

Bestyrelsesudgifterne som samlet er på 90.380 kr. mod budgetteret 140.000 kr. og 131.511 i 2007, fordeler sig på følgende udgiftsgrupper:

Møde- og udvalgsudgifter: 50.350 kr.

Bestyrelsesmedlemmers deltagelse i kurser og konferencer: 7.145 kr.

Repræsentation: 14.214 kr.

Telefoni, porto, kontorartikler m.m.: 18.070 kr. (herunder refundering af telefon og kontorhold til bestyrelsesmedlemmer.)

Faglitteratur og kontingenter m.m.: 600 kr.

Transport- og rejseudgifter beløber sig på 78.556 kr. hvilket er godt 42.000 kr. mindre end i 2007 og knap 17.000 kr. lavere end budgetteret.

Der er i 2008 foretaget en korrektion af regnskabet for 2007 således at der under *Porto og gebyrer* er bogført en indtægt på 46.034 kr. hvilket altså er udgifter der fejlagtigt i 2007 er pålagt G-sektionen. Disse indtægtsføres derfor i 2008.

Samlet er **de realiserede udgifter** på 171.762 i 2008 148.238 kr. lavere end budgetteret og 72.238 kr. lavere end i 2007. Da alle øvrige omkostninger (personaleudgifter, lokaleomkostninger og øvrige administrationsomkostninger samt afskrivninger, finansielle indtægter og udgifter) dækkes af fællesforeningen, er der ikke bogført flere udgifter under sektionens del af Dansklærerforeningens samlede regnskab.

Årets resultat i G-sektionen er i 2008 er et stort overskud på 414.595 kr. mod overskuddet på 105.239 kr. i 2007 og budgettets overskud på 40.000 kr.

Overskuddet skyldes en blanding af betydelige indtægter på den sekundære drift og besparelser på omkostningerne hvilket sammen med besparelserne på tidsskriftet *Dansk Noter* opvejer den beskedne kontingenttilbagegang. G-sektionens **egenkapital** er dermed blevet væsentlig større og er pr. 31. december 2008 på 1.357.730 kr. mod 943.135 kr. på samme tidspunkt i 2007.

Claus Nielsen

Dansklærerforeningens sektion for stx og hf

September 2009

Kassererberetning af Gunvor Mikkelsen